

พฤติกรรมทางสังคมกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นชายรักชาย

Social Behavior on the Mental Health of Homosexual Male Adolescents

ไชโย นิธิอุบลี

นักศึกษาลัทธิปรัชญาสุโขทัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางสังคมกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นชายรักชาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า (1) วัยรุ่นชายรักชาย มีพฤติกรรมทางสังคมด้วยการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่เป็นชายรักชาย อีกทั้งวัยรุ่นชายรักชายมีพฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชาย โดยมีพฤติกรรมทางสังคมด้วยการมีเพศสัมพันธ์แบบชายรักชายกับเพื่อนที่เป็นชายรักชาย เพื่อนผู้ชาย รุ่นพี่ รุ่นน้อง ครูบาอาจารย์ ผู้ใหญ่ที่นับถือ ชายแปลกหน้า และแฟนหรือคนรัก (2) พฤติกรรมทางสังคมส่งผลในเชิงบวกต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่นชายรักชาย โดยหากว่าวัยรุ่นชายรักชายมีการเปิดตัวและกล้าแสดงออกทางสังคมมากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางสังคม, สุขภาพจิต, วัยรุ่นชายรักชาย

Abstract

The object of this research were to study the relationships of these child social behavior of homosexual male adolescents. This study a quantitative. Regarding of the quantitative method, a questionnaire was employed for collecting quantitative data from 198 samples. The collected data was analyzed by statistical tools. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation and path analysis. The research findings revealed that: (1) homosexual male adolescents were sociable with homosexual male friends, female and male friends, junior and senior friends, teachers, respected persons, and people in general. In addition, homosexual male adolescents formed their social networks in terms of having sexual affairs with homosexual male friends, male friends, junior and senior friends, teachers, respected persons, strangers, and boyfriends. (2) Social behavior Positive effects on male mental health. By the way, if male adolescent boys are introduced and more courageous social expression. It will result in good mental health as well.

Keywords: social behavior, mental health, homosexual male adolescents

บทนำ

จากการศึกษาทฤษฎีการเกิดเป็นชายรักชายพบว่า ไม่มีทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียวที่เป็นสาเหตุ แต่การเป็นชายรักชายต่างมีที่มาหรือปัจจัยสาเหตุที่เป็นอิทธิพลร่วมกันต่อการกำหนดพฤติกรรมทางเพศของบุคคล ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วยด้านชีวภาพ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรม โครงสร้างทางสมอง ฮอร์โมน หรืออาจจะเป็นปัจจัยทางจิตวิทยา การเรียนรู้ทางสังคม และวัฒนธรรม (รัจรี นพเกตุ, 2542)

สังคมไทยส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติแง่ลบกับความเป็นชายรักชาย ซึ่งมีทั้งการไม่ยอมรับ รู้สึกรังเกียจ นอกจากนั้นยังเชื่อว่าชายรักชายเป็นคนไม่น่าคบ มีอารมณ์รุนแรง หากผิดหวังจะตัดสินด้วยการแลกด้วยชีวิต ยิ่งในช่วงวัยรุ่น การที่เติบโตมาในสังคมที่ผู้คนส่วนใหญ่รังเกียจ ความเป็นคนรักเพศเดียวกัน หรือ Homophobia ก็มีส่วนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากผู้อื่น และกลัวว่าสังคมรอบข้างจะไม่ยอมรับจึงแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การมีคนรักเป็นผู้หญิง พยายามพัฒนาตนเองให้เป็นคนเก่ง ปล่อยตัว ทำตนเองให้ไร้ค่า ไม่สนใจการเรียน มีเพศสัมพันธ์อย่างเสรี มีชีวิตปิดกั้นจากผู้อื่น ทำตนลึกลับ ปิดบัง โดดเดี่ยวเดียวดาย ฟังพาของมีนเมาและสิ่งเสพติด อีกทั้งมีสุขภาพจิตย่ำแย่จนมีแนวโน้มฆ่าตัวตายมากกว่าคนทั่วไป (สุพร เกิดสว่าง, 2546) โดยเฉพาะความยุ่งยากใจกับการเปิดเผยตนเองต่อครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และชุมชน เพราะกลัวผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง และยังรู้สึกโดดเกี่ยวกับการเผชิญปัญหาตามลำพังทั้งความรุนแรงที่มาจากความเกลียดชัง การถูกล้อเลียน การอยู่ในสภาพคนไร้บ้าน หรือ

ตกอยู่ในความเครียดจนหันเหเข้าสู่การดื่มสุรา และเสพยาเสพติด การต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อหลบเลี่ยงการเป็นเหยื่อ ถูกคุกคาม ความรุนแรง ความแปลกแยกในโรงเรียน อีกทั้งการพยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายจนสำเร็จ

สังคมทุกสังคมจะสรรหาวิธีการที่จะทำให้สมาชิกได้เรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติ และการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะครอบครัวจะมีวิธีการเลี้ยงดูสมาชิก ซึ่งวิธีการต่าง ๆ จะมีผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาทางสังคมและพัฒนาการของเด็ก (จุมพล หนิมพานิช, 2548) หากลูกมีแนวโน้มเป็นชายรักชายพ่อแม่จะคอยเฝ้าติดตามและระแวดระวังในด้านความเป็นอยู่รวมทั้งพฤติกรรมแสดงออกของลูกพยายามแสวงหาทางจัดการให้เป็นไปตามแบบแผนของสังคม ซึ่งพ่อแม่จะรู้สึกวิตกกังวล ไม่สบายใจ จนถึงกับเจ็บป่วยก็มี (ทศพร มณีศรีข้า, 2545) โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่พ่อแม่ก็มักจะคาดหวังที่จะเห็นลูกเติบโตขึ้นมาด้วยการมีวุฒิภาวะสมบูรณ์ทางสังคม (Santrock, 1998)

ทั้งนี้ การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งกับกระบวนการค้นหาทางเพศของวัยรุ่นที่มีวัยอยู่ระหว่าง 7-13 ปี การทดลองกับเพื่อนที่สนิทที่สุดซึ่งทำให้กล้าที่จะรลอง การผูกสมักรักใคร่จนเกิดเป็นความรู้สึกพิเศษ โดยเฉพาะช่วงที่มีอายุ 10-12 ปี และกำลังเข้าสู่การเจริญเติบโตทางเพศ ดังนั้น คนรักเพศเดียวกันหรือ Homosexual ก็หมายถึงบุคคลที่เลือกจะมีปฏิสัมพันธ์ทางเพศ มีความรักใคร่และความผูกพันกับผู้ที่เพศเพศเดียวกัน และมักจะแสดงออกอย่างเด่นชัดในช่วงวัยรุ่น (Dacey & Kenny, 1997)

ผู้ที่เป็นชายรักชายในขณะที่การมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มวัยรุ่นชายรักชายนั้นจะพบว่า วัยรุ่นชายรักชายเป็นผู้ที่โดดเดี่ยวที่สุด และได้รับการกระทำที่เลวร้ายจากกลุ่มเพื่อน อาทิ การคุกคามทางเพศ สูญเสียเพื่อน การล้อเลียนหยาบคาย ทุกข์ทรมานจากการทำร้าย ได้รับการต่อต้าน วิธีการที่ช่วยตนเองของกลุ่มวัยรุ่นชายรักชายก็คือ การนิ่งเงียบ วังหนิพยายามฆ่าตัวตายและแสดงออกทางเพศ การมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยการขายบริการ หลายคนจึงต้องปกปิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันและเพื่อรักษาความเป็นเพื่อนกับกลุ่มเพื่อนต่างเพศและนำไปสู่การมีความสัมพันธ์กับต่างเพศและการแต่งงานในที่สุด (Savin-Williams, 1994) ซึ่งสภาพการณ์อย่างนี้เองที่วัยรุ่นชายรักชายจะต้องเผชิญ ก็คือ ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ได้รับความรังเกียจจากการเป็นคนรักเพศเดียวกัน หรือที่เรียกว่า Homophobia (Coleman & Hendry, 1999) ด้วยความรู้สึกรู้สึกว่ามีความแตกต่างจากกลุ่มเพื่อนนี้เอง พวกวัยรุ่นชายรักชายจึงรู้สึกที่ตนเองเหมือนเป็นคนผิดแปลกและรู้สึกอ้างว้าง

การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นนอกครอบครัวก็มีด้วยกันหลายรูปแบบทั้งในรูปของการรวมตัวเป็นชุมชนทำให้ได้รับข่าวสาร องค์กรทางสังคม คลับ บาร์ และเครือข่ายการสื่อสารต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่คนรักเพศเดียวกัน (Haag & Chang, 1997) ขณะเดียวกันการพบปะกับผู้อื่นนอกครอบครัวนั้นจะพบว่า มีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการเลียนแบบจากผู้ที่ตนรู้สึกชอบและศรัทธา ซึ่งโดยมากจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ที่มองแล้วว่ามีความสามารถและมี

ความเหนือกว่าตนเอง (Darling, Hamilton & Niego, 1994)

จากปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชายรักชายที่มีหลากหลายสถานภาพและวัยโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นชายรักชายที่กำลังเติบโตและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ทั้งสังคมครอบครัวและสังคมนอกครอบครัวเป็นกลุ่มที่น่าเห็นใจและต้องทำความเข้าใจกับพวกเขาให้มากที่สุด ทั้งจากปัญหาด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน บุคคลอื่น ๆ หรือสาธารณชน เพียงเพราะการมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างและการมีความรู้สึกดึงดูดทางเพศกับเพศเดียวกัน จึงทำให้ยากที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม หลายคนหาทางออกไม่ได้ก็ประชดชีวิต ทำร้ายตนเอง ทอดทิ้งชีวิตและอนาคตอย่างน่าเสียดาย ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้จะเป็นแนวทางดำเนินชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นชายรักชาย ซึ่งถือว่าเป็นเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับทุกคนที่พึงตระหนักและให้ความเข้าใจ ช่วยกันชี้แนะแนวทางให้กลุ่มวัยรุ่นชายรักชายสามารถดำเนินชีวิตตามวิถีทางเพศที่เขาเลือก โดยอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับความแตกต่าง และยังสามารถทำประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางสังคมกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นชายรักชายเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีชายรักชาย

ความรักของชายรักชายเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คน ซึ่ง Kinsey, Pomeroy & Martin (1948) ได้อธิบายว่า ความรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่แอบซ่อนอยู่ในมนุษย์แต่ละคน เพียงแต่ว่าผู้ใดจะมีมากหรือน้อยกว่ากันทั้งในรูปแบบของสถานการณ์และสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยหรือแบบที่สามารถสลับสับเปลี่ยนไปมาได้ทั้งสองเพศ คือ ชายก็ได้หญิงก็ได้ และในรูปแบบของความรักเพศเดียวกันอย่างต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิตไม่อาจเปลี่ยนเป็นแบบรักต่างเพศได้ ที่เรียกว่าเป็นชายรักชาย หรือเกย์ถาวร

ขณะเดียวกัน ประเภทของชายรักชายมีหลายรูปแบบและมีความสลับซับซ้อนของพฤติกรรมทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ ชายรักชายนั้นมีความหลากหลาย และมีความยากมากต่อการแยกแยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ เนื่องจากว่า ชายรักชายมีความหลากหลายของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบุคลิกภาพที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน การแต่งกายและการมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ (นที ธีระโรจนพงษ์, 2548)

ทั้งนี้ความเป็นชายรักชายมีที่มาอย่างหลากหลายไม่สามารถจำกัดได้ว่ามีสาเหตุมาจากการปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งสาเหตุของการเป็นชายรักชาย ได้แก่ (1) ปัจจัยทางชีวภาพ เกี่ยวข้องกับฮอร์โมนในร่างกายจนมีผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจ และเป็นสาเหตุเบื้องต้นที่ทำให้ผู้ชายมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและรสนิยมทางเพศแตกต่างจากผู้ชายทั่วไป (2) ปัจจัยจากการเลี้ยงดู เด็กจะซึมซับและพัฒนา

ความรู้สึกนึกคิดแบบชายรักชายตั้งแต่อายุ 6-8 ปี ซึ่งเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากแม่หรือผู้หญิงโดยไม่ได้รับความใกล้ชิดจากพ่อเท่าที่ควรจะทำให้พัฒนาความรู้สึกนึกคิดไปเป็นชายรักชายได้ (3) ปัจจัยที่มาจาก การได้รับประสบการณ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจและมีส่วนในการปรับเปลี่ยนรสนิยมความชอบทางเพศกับผู้ชายด้วยกัน (นที ธีระโรจนพงษ์, 2548)

พฤติกรรมแบบชายรักชาย จะมีความเกี่ยวเนื่องทั้งในประเด็นของสุขภาพจิต การมีลักษณะเฉพาะทางด้านสรีระหรือบุคลิกภาพ การแบ่งแยกความเป็นชายรักชายเป็นประเภทต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศ (สมภพ เรืองตระกูล, 2550)

แนวคิดและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

Freud (1930) อธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม หรือ Socialization จะครอบคลุมกระบวนการเติบโตของเด็กในสังคม จนเกิดการเรียนรู้ภาษาในการสื่อสาร เรียนรู้บทบาทตามเพศ และเชื้อสี และอีกประการจะครอบคลุมเรื่องของค่านิยม ศาสนา วัฒนธรรม ทั้งกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และเรื่องของค่านิยม ศาสนา และวัฒนธรรม จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากว่า ระบบของวัฒนธรรม ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมทางสังคมล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์ทั้งสิ้น (ยศ สันติสมบัติ, 2542)

แนวคิดและทฤษฎีของซัลลิแวน

Sullivan (1953) ได้อธิบายว่าบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมนุษย์จะตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์

กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิดจนจนช่วงสุดท้ายของชีวิต เนื่องจากความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ซึ่งความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้นเป็นได้ทั้งประสบการณ์ตรงที่กำลังเป็นอยู่ และเป็นไปได้ทั้งประสบการณ์ทางอ้อม ที่มาจากบุคคลในความนึกคิดจินตนาการ และบุคคลที่มีอยู่ในนิยายหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ซึ่งบุคลิภาพของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ถูกหล่อหลอมมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งนั้น โดยเฉพาะลักษณะของอารมณ์ ความต้องการและความปรารถนาต่าง ๆ ค่านิยม ทศนคติ เป็นต้น

พฤติกรรมทางสังคม (social behavior)

1. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์ คนเรานั้นจะไม่สามารถสร้างมิตรภาพหรือการยืนขึ้นเพื่อปะทะกับฝ่ายตรงข้ามได้เลย หากเราไม่สามารถสื่อสารกับอีกฝ่ายหนึ่งได้ และขั้นตอนในการสื่อสารนั้นประกอบด้วยการส่งสาร การส่งผ่านข้อมูลผ่านทางสื่อและการรับสาร โดยเฉพาะภาษาท่าทางจะมีความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างบุคคลมาก (Dubrin, 1996) ทั้งนี้การสื่อสารระหว่างบุคคลทำให้เกิดการพูดคุยที่เป็นกันเอง มีความเป็นส่วนตัวและสร้างความคุ้นเคย ทั้งยังเชื่อมโยงผ่านการไตร่ตรองและมีการกำหนดกฎหมายขึ้นมาทำให้เราค้นพบตนเองค้นพบโลกภายนอก (กริดา โกเชก, 2548) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงมาจากสถานการณ์กำหนดและสามารถเลือกได้ โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความไว้วางใจ ความรักและอำนาจระหว่างกัน โดยเฉพาะความไว้วางใจเป็นพื้นฐานที่ทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วน

ตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ รวมทั้งการยอมรับในตัวตนที่แท้จริงและความยินยอมพร้อมใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย (มลินี สมภพเจริญ, 2549) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นกุญแจไขสู่พัฒนาการรับรู้และสังคม สร้างเอกลักษณ์ ความสำเร็จในอาชีพ ค้นพบความหมายของชีวิต ดำรงรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจ พร้อมกับเผชิญความเครียดและมีความเป็นมนุษย์ (Johnson, 1990) รวมถึงมิตรภาพซึ่งถือเป็นการสะท้อนความต้องการมีปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยกลุ่มสังคมจะวางรูปแบบจัดหาพื้นฐานของอำนาจและจัดสิ่งที่ไม่ต้องการออกจากโลกภายนอกบ่อยครั้งที่มิตรภาพของปัจเจกบุคคลกับการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม นำความสำราญใจมาให้ แต่บางครั้งก็สามารถนำความเจ็บปวดมาให้ได้เช่นกัน (Knapp & Vangelisti, 2005)

2. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชาย Queer Theory หรือทฤษฎีเพศแปลกแยกได้ระบุถึง เรื่องของการแสดงบทบาททางเพศ ว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะจัดให้เป็นหมวดหมู่ได้ อีกทั้งยังเป็นเรื่องของกระบวนการ และยังชี้ให้เห็นว่าการแสดงออกทางเพศเป็นสิ่งที่ประกอบสร้าง และไม่ใช่ว่าสิ่งที่มีหรือเกิดขึ้นด้วยตัวเอง Queer Theory ให้ความสนใจเรื่องของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตทางเพศ โดยใส่ใจว่าคนเรามีการแสวงหาตัวตนทางเพศได้ด้วยวิธีใด พฤติกรรมทางเพศมีลักษณะเป็นอย่างไร แม้แต่การแสดงอารมณ์และความรู้สึกทางเพศว่าต้องแสดงออกอย่างไร ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องของกาเบียงเบน แต่ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความเปลี่ยนแปลง และพลิกผันในฐานะของผู้กระทำหรือผู้แสดง ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจ

ว่าเพศมีการแสดงออกด้วยวิธีใด (Butler, 1990) จากงานวิจัยในบางเรื่องมีข้อค้นพบว่า Homosexual หรือการมีแนวโน้มแบบรักเพศเดียวกันนั้น หมายถึง การที่บุคคลจะมีแรงดึงดูดทางเพศกับเพศเดียวกัน ซึ่งบางคนอาศัยเพียงแค่อินตนาการเท่านั้น ในทางปฏิบัติจริงอาจจะไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมทางเพศก็ให้พบเห็นก็เป็นไปได้ ขณะเดียวกันการสร้างความสัมพันธ์ก็ไม่ได้แตกต่างจากคู่ของหนุ่มสาวทั่ว ๆ ไป แต่ก็มีรายละเอียดบางอย่างที่อาจจะแตกต่างจากคู่ความสัมพันธ์ชายหญิง (พจนา รูปแก้ว, 2547)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เนื่องด้วยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษ การเก็บข้อมูลจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นชายรักชาย ได้ตัวอย่างผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์จากแบบสอบถาม 198 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่วัยรุ่นชายรักชายที่สามารถพบได้ในทุกสถาบันการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี เครือข่ายศิษย์เก่า ทั้งที่อยู่ใน จังหวัด จันทบุรี และ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสมาชิกของสมาคมฟ้าสีรุ้งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัยรุ่นชายรักชายที่มีสถานภาพเป็นนักเรียน นักศึกษา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พ.ศ. 2550-2551 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะมีอายุอยู่ในช่วง 12-25 ปี เนื่องจากปัจจุบันช่วงของความเป็นวัยรุ่นมีการขยาย

ออกไปอย่างมากจากปัจจัยที่ต้องศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ยาวนานขึ้นกว่าเดิม ยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับบุคลิกภาพทางจิตใจที่ช้ากว่าเด็กในอดีต ดังนั้นช่วงเป็นวัยรุ่นจึงอยู่ที่อายุประมาณ 12-25 ปี (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ (1) ลักษณะด้านประชากรและสังคมวัยรุ่นชายรักชาย (2) ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม และ (3) สุขภาพจิตของชายรักชาย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อที่น้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นข้อคำถามทุกข้อจึงผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครบถ้วนในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach's

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ (1) สถิติพรรณนา

(descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) การแจกแจงความถี่ (frequencies) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (2) สถิติอ้างอิง (inferential statistics) ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis)

ผลการวิจัย

พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์ กับเพื่อนที่เป็นชายรักชาย จะมีลักษณะของการคบหากันเป็นกลุ่ม และทำกิจกรรมด้วยกัน จะใส่ใจในความรู้สึกของกันและกัน ไม่คบหากับบุคคลอื่น ที่ไม่ได้เป็นแบบเดียวกัน มีการรวมกลุ่มแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับบุคคลอื่น คบหากับเพื่อนที่เป็นชายรักชายอย่างสนิทสนม และมีความจริงใจต่อกัน ปรับตัวเข้าหากันได้ในอีกด้านหนึ่งจะมีลักษณะเป็นศัตรู มีการนิทาว่าร้าย ชิงดีชิงเด่น ไม่มีความจริงใจ ไม่มีการคลุกคลี มีการดูหมิ่นดูแคลนด้วยวาจา

2. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับเพื่อนผู้หญิง จะมีลักษณะของการคบหากันอย่างสนิทสนม มีความสำคัญในกลุ่มเพื่อนหญิง มีการทำกิจกรรมที่เป็นแบบผู้หญิง สามารถพูดคุยต่อกัน และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนหญิง คบหากันและไปไหนด้วยกัน อย่างจริงใจ ในอีกด้านหนึ่งวัยรุ่นชายรักชาย จะคบหาอย่างผิวเผินกับเพื่อนหญิง ไม่มีความจริงใจ คบหากันด้วยผลประโยชน์

3. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับเพื่อนผู้ชาย จะมีลักษณะของการทำ

กิจกรรมร่วมกันได้ ไม่มีความรังเกียจหรือมีการล้อเลียน สามารถสร้างความสัมพันธ์ฉันเพื่อนอย่างสนิทสนม โดยวัยรุ่นชายรักชายไม่รู้สึกรังเกียจแตกต่าง ในอีกด้านหนึ่งเพื่อนชายล้อเลียน มีการทะเลาะวิวาท ถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนผู้ชาย ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มผู้ชายได้

4. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับรุ่นพี่ จะมีลักษณะของความเคารพรุ่นพี่ ต้องการแบบอย่าง หากเข้ากันได้ก็จะสนิทสนมกัน ในอีกด้านหนึ่งจะมีความรู้สึกไม่ติดกับรุ่นพี่ เนื่องจากได้รับการกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรุ่นพี่ รุ่นพี่มีการแบ่งแยกกีดกันไม่ให้ผู้อื่นมาค้นหา

5. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับรุ่นน้อง จะมีลักษณะคบหาเป็นเพื่อนช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ และมีการแนะนำในด้านต่าง ๆ ในอีกด้านหนึ่งจะมีความรู้สึกเกลียดชังต่อกัน มีการนิทาว่าร้าย ไม่ยอมรับให้เข้ากลุ่ม ได้รับการกีดกัน

6. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับครูบาอาจารย์ จะมีลักษณะของการเลียนแบบพฤติกรรมของครูอาจารย์ ขอบให้ความช่วยเหลือครูอาจารย์ เพราะต้องการความรักความเอ็นดูจากครูอาจารย์ ในอีกด้านหนึ่ง ครูจะไม่เข้าใจจึงทำร้ายจิตใจ ถูกครูด่า ตำหนิ และถูกครูทำโทษ และครูไม่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ

7. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่นับถือ จะมีลักษณะของการแสดงความเอื้ออาทรจริงใจ มีการแนะนำ คอยให้ความช่วยเหลือ และมีความเข้าใจในความแตกต่าง

ทางเพศ ในอีกด้านหนึ่ง ผู้ใหญ่ที่นับถือ จะวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมด้วยความรู้สึกไม่ชื่นชม

8. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป จะมีลักษณะของการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปในชุมชนของตนเอง ซึ่งวัยรุ่นชายรักชายก็จะได้รับคำชื่นชมเอ็นดู เป็นการสนองตอบในอีกด้านหนึ่ง มักจะได้รับอคติทางเพศ และการดูถูกเหยียดหยามจากกลุ่มวัยรุ่นชายที่ไม่ได้คบหากัน

พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชาย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับเพื่อนที่เป็นชายรักชาย จากการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคย และชอบพอกันในอสังคัย จนสามารถพัฒนากลายเป็นความชอบพอรักใคร่ในลักษณะของชายรักชาย ขณะที่บางส่วนคบหากันอย่างสนิทสนม ในลักษณะของการเป็นเพื่อนสนิท โดยปราศจากความรู้สึกชอบพอกันในทางเพศ

2. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับเพื่อนผู้ชาย จากการมีความสัมพันธ์ที่ดีมีการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน และร่วมกิจกรรมด้วยกัน ทำให้มีโอกาสศึกษาในสายใจคอ จนพัฒนาความสัมพันธ์แบบชายรักชาย ขณะที่บางส่วนมีการคบหากันในฐานะเพื่อนที่ร่วมกลุ่มด้วยกัน รักกันในฐานะเพื่อนที่ได้ทำกิจกรรมด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกเกลียดชังต่อกัน รักกันในฐานะเพื่อนที่ได้ทำกิจกรรมด้วยกัน นอกจากนี้บ้างก็มีความรู้สึกเกลียดชังต่อกัน และแสวงหาโอกาสแก้แค้นโดยการล่อลวงเมิดทางเพศ

3. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับรุ่นพี่ จากการที่รุ่นพี่มีความรู้สึกที่ดี

และให้ความช่วยเหลือจึงพัฒนาไปสู่การมีความสัมพันธ์แบบชายรักชาย โดยมีพื้นฐานมาจากความศรัทธา ขณะที่บางส่วนให้ความเคารพนับถือรุ่นพี่โดยไม่มีความรู้สึกทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้มีการเริ่มต้นจากความเกลียดชังของรุ่นพี่ แต่วัยรุ่นชายรักชายพยายามทำดีตอบ จนรุ่นพี่ยอมรับ และพัฒนาความสัมพันธ์แบบชายรักชาย

4. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับรุ่นน้อง จะพัฒนาจากการดูแลเอาใจใส่ และการให้โอกาส ทำให้รุ่นน้องยินยอมพร้อมใจรับไหว้วาน ขณะที่บางส่วนมีการคบหากันจากลักษณะนิสัยที่เข้ากันได้ และชอบกิจกรรมเหมือนกันโดยไม่มีเรื่องทางเพศมาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้การมีความสัมพันธ์ ไม่ดีกับรุ่นน้อง ทำให้เกิดความรู้สึกต้องการเอาชนะจึงแสวงหาโอกาสที่รุ่นน้องครองสติไม่ได้จากความมีเมตตาสร้างความสัมพันธ์แบบชายรักชาย

5. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับครูอาจารย์ จะมีลักษณะที่ครูอาจารย์ให้ความช่วยเหลือ และความเห็นอกเห็นใจ จนก่อให้เกิดความสนิทสนม และการได้มาทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาความสัมพันธ์เป็นแบบชายรักชาย

6. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับผู้ใหญ่นับถือ จะมีลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ จนวัยรุ่นชายรักชายเกิดความสำนึกในบุญคุณ มีการตอบแทนด้วยการมีความสัมพันธ์แบบชายรักชาย ขณะที่บางส่วนมีความสัมพันธ์ต่อกันแบบผู้ใหญ่ใจดีกับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อกับลูก

7. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับบุคคลทั่วไป จากความรู้สึกชื่นชม และประทับใจของบุคคลอื่น ที่มีต่อวัยรุ่นชายรักชาย จึงมีโอกาสด้านความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาพฤติกรรม และพัฒนาความสัมพันธ์ และคบหากันแบบชายรักชาย ขณะที่บางส่วนมาจากการที่บุคคลอื่นมีอคติ และรังเกียจจึงมีการกลั่นแกล้ง และสร้างความสัมพันธ์อย่างรุนแรงด้วยการฉุดไปข่มขืน

8. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับคนแปลกหน้า วัยรุ่นชายรักชายจะมีความสัมพันธ์แบบชายรักชายกับคนแปลกหน้าเพื่อตอบสนองอารมณ์ทางเพศ มีลักษณะของการสะสมแค้นเพื่อสร้างคุณค่าของตนเอง และเป็นการสร้างเครือข่ายหมุนเวียน ไม่มีการเลิกกับใครได้อย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีลักษณะตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ ต้องการทดลอง และสร้างประสบการณ์ทางเพศ และมีลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่เผชิญหน้า โดยอาศัยเสียงเป็นสื่อ สร้างจินตนาการทางเพศ จนสำเร็จความใคร่

9. พฤติกรรมทางสังคมแบบเครือข่ายชายรักชายกับแฟนหรือคนรัก วัยรุ่นชายรักชายจะมีความสัมพันธ์แบบชายรักชายในลักษณะรักฝ่ายเดียว นอกจากนี้ความสัมพันธ์แบบลึกซึ้ง ยังมีองค์ประกอบที่มาจากต้องการความเติมเต็มในความรู้สึก ที่วัยรุ่นชายรักชายขาดหายไป มาจากความประทับใจแรกพบ ความเห็นอกเห็นใจ ความชอบพอกันและกัน การล่อลวงล่อลวงทางเพศที่ก่อให้เกิดเป็นความสนิทแนบแน่นในภายหลัง และยังมาจากการดูแลทุกข์แล้ง

นอกจากนี้พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นชายรักชาย มีผลต่อสุขภาพจิตทั้งในทางที่ดีและไม่ดี หากความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีลักษณะเป็นมิตร วัยรุ่นชายรักชายก็จะมีสุขภาพจิตที่ดีในระดับที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะเป็นศัตรู ก็มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตในลักษณะเลวร้ายในระดับต่าง ๆ

อภิปรายผล

พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นชายรักชาย จะครอบคลุมตั้งแต่เพื่อนที่เป็นชายรักชาย เพื่อนผู้ชาย รุ่นพี่ รุ่นน้อง ครูบาอาจารย์ ผู้ใหญ่ที่นับถือ บุคคลทั่วไป ชายแปลกหน้า และแฟนหรือคนรัก ซึ่งข้อค้นพบนี้อภิปรายผลได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์แบบชายรักชายเป็นเรื่องธรรมชาติของคนรักเพศเดียวกัน ย่อมต้องการความรักและความปรารถนาทางเพศ อีกทั้งมีความรู้สึกรัก และต้องการความรักตอบสนองเช่นเดียวกัน ดังนั้นการคบหากันจึงมีทั้งความสัมพันธ์เพียงทางกายอย่างเดียว และหลายคนก็ต้องการทั้งความสัมพันธ์ทางกาย และทางจิตใจด้วย จึงทำให้ความสัมพันธ์แบบชายรักชายมีทั้งแบบการคบหากันในระยะสั้นและความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ความเอาใจใส่ และความต้องการของกันและกันว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด อีกทั้งปัจจัยจากการสนับสนุนของครอบครัวและสังคม สภาพแวดล้อมที่จะเอื้อต่อการรักษาความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างไร นอกจากนี้แล้ว ความสัมพันธ์แบบชายรักชายและเครือข่ายทางเพศ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชา ด้านอารมณ์ และคณะ (2547) ที่อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นชายรักชาย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจะมาจากความรู้สึกคุ้นเคย ความใกล้ชิดผูกพัน รวมเรียกว่า เครือข่ายทางสังคม ประเภทที่สอง คือ ความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งจะมาจากการที่บุคคลสองคนมีเพศสัมพันธ์จนสำเร็จความใคร่เรียกว่า เครือข่ายทางเพศ ลักษณะความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยของ เวลา พฤติกรรมที่สัมพันธ์กัน และความรู้สึกผูกพันทางใจ ความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบนี้ จะเกิดควบคู่หรือเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ซึ่งการมีความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดขึ้นตั้งแต่รู้จักกัน และมีความสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าโดยไม่มี ความผูกพันทางใจ แต่ต้องการตอบสนองทาง เพศในลักษณะของคู่ขา

พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นชายรักชาย มีผลต่อสุขภาพจิตทั้งในทางที่ดี และไม่ดี หาก ความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีลักษณะเป็นมิตร วัยรุ่น ชายรักชายก็จะมีสุขภาพจิตที่ดีในระดับที่ แตกต่างกันไป เช่นเดียวกับการมีความสัมพันธ์กับ ผู้อื่นในลักษณะเป็นศัตรู ก็มีผลกระทบต่อ สุขภาพจิตในลักษณะเลวร้ายในระดับต่าง ๆ

ข้อค้นพบดังกล่าวอภิปรายผลได้ว่า การมี พฤติกรรมทางสังคม นอกจากจะเป็นการสร้าง เครือข่ายทางสังคม ที่มีผลทำให้วัยรุ่นชายรักชาย ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความสบายใจแล้ว ในทางตรงข้าม อาจจะก่อผลกระทบต่อสุขภาพจิต จนเสื่อมโทรม ในระดับที่เลวร้ายแตกต่างกัน และ มีผลต่อเนื่องให้มีบุคลิกภาพที่แปรปรวน สภาพ

จิตใจที่สั่นไหวได้ในรูปแบบต่าง ๆ จนไม่อาจจะ ดำเนินชีวิตให้เป็นปกติสุขได้

จากการอภิปรายผลดังกล่าว สอดคล้อง กับแนวคิดของ Sullivan (1953) ที่อธิบายว่า ในขั้นตอนพัฒนาการของมนุษย์ขั้นที่ 4 ซึ่งเป็น ช่วงวัยรุ่นที่กำลังเริ่มต้น เด็กจะรู้สึกให้ ความ สนใจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน โดยเฉพาะ เพื่อนที่เป็นเพศเดียวกัน ซึ่งจะเป็นรากฐานที่ สำคัญมากต่อการเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี และมีความ สุขในชีวิต และยังส่งผลต่อเนื่องกับการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนต่างเพศและ บุคคลอื่น ๆ หากเด็กคนใดไม่สามารถพัฒนาใน ขั้นตอนนี้ได้จะกลายเป็นคนเหงา ไม่สามารถคบ หากับใคร ๆ อย่างสนิทใจและในขั้นที่ 5 เป็นช่วง วัยรุ่นตอนต้น ซึ่งบุคคลจะให้ความสนใจกับเรื่อง เพศ และความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม แต่การ ให้ความสนใจในเรื่องนี้จะสร้างความขัดแย้งกับ พ่อแม่เพื่อนในวัยเดียวกัน เพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ รวมทั้งบรรทัดฐานทางสังคม หากเด็กที่มีพัฒนาการในขั้นนี้สมบูรณ์ ก็จะมี ความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามได้อย่างดี มิฉะนั้นก็ จะทำให้วัยรุ่นรู้สึกวิตกกังวล กลุ้มใจ สับสน นอกจากนี้ Sullivan ยังอธิบายให้เห็นอีกว่า การ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคล จะพัฒนา ไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นผู้ใหญ่ ในทางตรง ข้ามผู้ที่มีความบกพร่อง กับความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลจะแสดงให้เห็นบุคลิกของการเป็น โรคจิต โรคประสาทได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง ที่เลี้ยงดูลูกที่มี พฤติกรรมชายรักชาย ต้องทำความเข้าใจและ

ศึกษาถึงพฤติกรรมของบุตรหลานอย่างมีเหตุมีผล ควรชี้แนะถึงหลักในการดำเนินชีวิตทางสายกลาง โดยเฉพาะช่วงที่บุตรหลานกำลังมีความรัก ต้องรู้จักสื่อสารพูดคุยให้ข้อคิดข้อแนะนำ สามารถให้คำปรึกษาจนบุตรหลานรู้สึกไว้วางใจ ดูแลบุตรหลานด้วยความรู้สึกยอมรับตัวตนที่แท้จริงที่บุตรหลานเป็น ให้ความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอด้วยความรักความห่วงใยอย่างแท้จริง ไม่ควบบทบาทผู้ดุหรือตำหนิตีเยียนเหมือนเป็นการกระทำผิดอย่างร้ายแรง เพราะวัยรุ่นชายรักชายมีความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน มีความอ่อนไหว มีความเปราะบางทางอารมณ์ ควรที่จะยกย่องชมเชยในส่วนที่บุตรหลานมีความโดดเด่น เป็นการทดแทนการเลี้ยงดูของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ที่ให้ทั้งความรัก ความเอาใจใส่ ความเข้าใจ และยอมรับในตัวตนที่แท้จริงที่เป็นชายรักชาย จะเป็นแรงเสริมให้วัยรุ่นชายรักชายมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิต และสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์และคุณค่าให้แก่ตนเองและสังคมได้

2. รัฐบาลควรบรรจุนโยบาย สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเกี่ยวกับเพศที่สาม

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนิมพานิช. (2548). *สังคมมนุษย์*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2545). *การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นที ธีระโรจนพงษ์. (2548). *เกะกะล่องเกย์*. กรุงเทพฯ: พลอยสีรุ้ง.
- ภริดา โกเชก. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ: กรณีศึกษาชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สื่อสารมวลชน), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มลินี สมภพเจริญ. (2549). *ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล*. กรุงเทพฯ: พี.เอส.

- ยศ สันติสมบัติ. (2542). *พรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัจรี นพเกตุ. (2542). *มนุษย์: จิตวิทยาทางเพศ*. กรุงเทพฯ: ยงพล.
- วิภา ด้านธำรงกุล และคณะ. (2547). *เครือข่ายสังคมและเพศสัมพันธ์กลุ่มชายขอบชาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมภาพ เรืองตระกูล. (2550). *พฤติกรรมรักร่วมเพศและสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุพร เกิดสว่าง. (2546). *ชายรักชาย*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพฯ).
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. London and New York: Routledge.
- Coleman, J., & Hendry, L. B. (1999). *The nature of adolescence*. London: Routledge.
- Dacey, J., & Kenny, M. (1997). *Adolescent development*. Dubuque: Brown & Benchmark.
- Darling, N., Hamilton, S. F., & Niego, S. (1994). *Adolescents' relations with adults outside the family*. California: Sage.
- Dubrin, A. J. (1996). *Human relations for career and personal success*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Freud, S. (1930). *Civilization and its contents*. New York: Norton.
- Haag, A. M., & Chang, F. K. (1997). *The impact of electronic networking on the lesbian and gay community*. New York: The Harrington Park.
- Johnson, D. W. (1990). *Reaching out: Interpersonal effectiveness and self-Actualization*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., & Martin, C. E. (1948). *Sexual Behavior in Human Male*. Philadelphia, WB Saunders.
- Knapp, M. L., & Vangelisti, A. L. (2005). *Interpersonal communication and human relationship*. Boston: Allyn and Bacon.
- Santrock, J. W. (1998). *Adolescence*. New York: McGraw-Hill.
- Savin-Williams, R. C. (1994). *Dating those you can't love and loving those you can't date*. California: Sage.
- Sullivan, H. S. (1953). *The Interpersonal Theory of Psychiatry*. New York: w.w.w. Norton.